

■ Проверка здольнасцей

ВОЛАТЫ БІЗНЕСУ

Чаму іх так мала і як стаць чалавекам справы?

Успамінаецца чамусьці евангельская прытча пра таланты. Калі гаспадар тром сваім рабам даў па рознай колькасці манет, якія называліся талантамі. А вярнуўшыся, запатрабаваў гэтыя манеты назад. Двое далі тое, што ўзялі, і яшчэ столькі ж заробленага. А трэці аддаў талкі манету, якую яму даручыў гаспадар і якая праляжала ў зямлі. У выніку гаспадар забраў у апошняга талант і аддаў яго першым двум, назваўшы таго раба лянiвым. Шкада, але гэтак знакамiтае закопанне таленту ў зямлю вельмі распаўсюджана сярод людзей. Адзiнкі могуць зрабiць прыбытак на iм. У нас такiх называюць «людзьмі справы». Сёлета ў 20-ы раз найлепшых з падобных прадпрымальнікаў і кіраўнікоў выбраў рэдакцыйны савет часопiса «Дело (Восток + Запад)».

АРЫГІНАЛ

Сiтуацыя, што склалася ў эканомiцы, — сур'ёзны экзамен для бiзнесменаў, і справiцца з iм можа не кожны. Аднак і ў такія няпростыя часы знаходзяцца кіраўнікі, якія могуць адшукаць выйсце з самага складанага становiшча. Дванаццаць волатаў айчыннага бiзнесу, на думку часопiса «Дело», усе разам атрымалi званне антыкрызіснага кіраўніка, хаця раней гэтая намінацыя была асобнай. **Галоўны рэдактар выдання Віктар ЖУК** адзначаў, што «ўсе 12 намінацый сёлета — антыкрызісныя ў той ці iншай ступенi». Здавалася б, што, як заўсёды, гандаль павiнен квітнець, але як сказаў адзiн з лаўрэатаў **Павел ТАПУЗІДЗІС (старшыня савета дырэктараў**

пунктаў, але пры наяўнасцi шэрагу ўмоў. Напрыклад: супрацоўнiцтва з мiжнароднымi фiнансавымi iнстытутамi, рэалiзацыя запасаў гатовай прадукцыi на складах, што, адпаведна, павялічыць прыток валюты і паўплывае на кошт валютных дэпазітаў і крэдытаў. Адказваючы на пытанне адносна магчымага выхаду на адназначныя лічы інфляцыі да канца года, Мікалай Лузгiн сказаў, што «не браўся б загадваць». «Гэта залежыць ад шматлікіх фактараў, макраэканамiчнай сiтуацыi ўвогуле ў краiне, у Расiі і г.д.», — адзначаў банкір.

Сярод пераможцаў конкурсу таксама апынуліся кіраўнікі дзвюх кандытарскіх фабрык — «Чырвоны харчавік» і «Камунарка». Таму сёлетняя цырымонія атрымалася даволі «салодкай».

Які ён — добры кіраўнік?

ААТ «Табак-Інвест»: «Калі спатрэбiцца, я выйду на вуліцу, стану каля дзвярэй сваёй крамы і буду заклікаць пакупнікоў». «Сёлета мы сталi сведкамі сур'ёзнага становiшча ў эканомiцы нашай краiны. Хтосьцi гэта называе крызісам, хтосьцi — цяжкай паласой», — дадаў Віктар Жук.

Карацей, прыйшоў час уводзiць медаль за антыкрызісныя заслугі, паколькі людзей, здольных паспяхова весцi бiзнес у цяжкіх умовах, як аказалася, не так шмат. Затое тыя, хто ёсць, умеюць трымаць удар. Аднак чамусьцi таму ж спадару Тапузiдзiсу ўзнагароду далі «За самую арыгiнальную бiзнес-iдэю, якую ажыццявіў айчынны прадпрымальнік». «Мяне таксама здзiвіла гэтая намінацыя, — заявіў Тапузiдзiс. — Арыгiнальнасць можа заключацца ў тым, што я стараюся ўсё рабiць добра. Стараюся будаваць вялікія крамы, а вакол іх — маленькія. Калі, умоўна кажучы, трэба пабудаваць краму плошчай у тысячу квадратных метраў, то гандлёвая зала можа атрымацца ўсяго толькі 300 «квадратаў», бо там трэба рабiць падсобныя памяшканнi, склады, халадзiльнікі і г.д. У мяне атрымліваецца з тысячы квадратных метраў зрабiць гандлёвую залу на 650 квадратных метраў — толькі дзякуючы таму, што ў нас вялікія крамы з'яўляюцца як бы цэнтрам забеспячэння маленькіх. Разумеецца?»

«САЛОДКІЯ» НАМІНАЦЫІ

Былы намеснік старшыні Нацбанка, а цяпер кіраўнік **Банка БелВЭБ Мікалай ЛУЗГІН** падзяліўся прагнозам адносна ставак па крэдытах. На яго думку, за паўгода рэальна можна знізіць іх на 5 працэнтных

Было каму даваць і горычы — у адной з намінацый пераможцаў гендырэктар адкрытага акцыянернага таварыства «Мiнск Крышталь». «Чалавекам справы» быў названы і грамадзянiн КНР Лі Хайсiнь, які ўзначальвае кампанію па развіццi кiтайска-беларускага iндустрыйнага парка «Вялікі камень». Былі пераможцаў і ў сферы мiкраэлектронікі, і ў аграрным сектары. Тое, што кожны з іх — «чалавек справы», бясспрэчна. Але ж чаму іх так мала?

ШТУЧНЫ ТАВАР?

Я разумею, што было 130 кандыдатаў (гэта, пагадзіцеся, ужо больш важкая лічба), аднак было б нядрэнна мець такіх кіраўнікоў на кожным прадпрыемстве, якіх у нас тысячы. Вось **старшыня грамадскага рэдакцыйнага савета часопiса «Дело», акадэмік, дарадца Прэзідыума НАН Беларусі Пётр НІКІЦЕНКА** гаворыць, што лаўрэаты — «гэта прагрэсіўныя, творчыя, валявыя, разумныя асобы. Яны жывуць сваім розумам, не чакаюць дапамогі ў выглядзе льгот і прэферэнцый, указаннiяў чыноўнікаў, абпiраюцца найперш на асабiстыя сiлы і цвярозы аналіз рынковых умоў...» А ці не павiнен кожны дырэктар падыходзiць пад гэтыя параметры? Ці яшчэ пра лаўрэатаў кажучы, што яны «iмкнуча працаваць без даўгоў». Атрымліваецца, што астатнiя не iмкнуча? Альбо падбор кадрыў кульгае, альбо такіх кадрыў не хапае. У апошняе я не веру. Разумных людзей вельмі шмат. Проста, магчыма, яны недзе закопваюць талант не на сваім месцы...

Уладзiслаў КУЛЕЦКІ.
kuletski@zviazda.by

■ Глыбiнка

ЭКЗОТЫКА? АДРАДЖЭННЕ СТРАЧАНАГА!

Выгада і праблемы «нетрадыцыйнай» жывёлагадоўлі

У ваколіцах фермы «Руда Яварская» СВК «Хвiнiявiчы» Дзятлаўскага раёна зямелька даволі бедная, пясчаная і на вырошчваннi збожжавых, ды і iншых сельгаскультур, добра аддачы, зразумела, не атрымаеш. Але затое тут някепска адчуваюць сябе прадстаўнiкі, як пакуль яшчэ лічыцца, «нетрадыцыйнай» для нас жывёлагадоўлі — трусцы і авечкі. Хаця, напэўна, трэба казаць не аб нейкай экзотыцы, а пра адраджэнне страчанага.

Цiкава, што ж з гэтага мае гаспадарка? У чым выгада і якія праблемы?

Трусцагадоўля: мяса запатрабавана, а шкуркі — не

Заатэхнік участка «Руда Яварская» Яўгенiя УРБАНОВІЧ прыгадвае, што трусцагадоўлю 9 гадоў таму распачыналі з 50 галоў, купіўшы 40 самак і 10 самцоў. А цяпер маюць ужо больш за 2200 галоў трох парод — калiфарнiйскай, бельгiйскай фландры і белья веліканы. Менавіта іх, зыходзячы з уласнага вопыту, лічаць у гаспадарцы найбольш аптымальнымi па прадукцыйнасцi.

Трусцы знаходзяцца ў сямі шэдах — спецыяльных памiшканнях з клеткамі. Тут iм утульна пры любым надвор'і, а галоўнае, што яны не пакрыўджаны кармамі — у асноўным гэта сена, а таксама канцэнтраты. Жывёла ўпэўнена дасягае здатнай вагі (у сярэднiм — каля чатырох кілаграмаў) і актыўна размнажаецца: сёлета за пяць месяцаў атрымалі каля 1900 галоў прыплоду.

Зрэшты, толькі належнай кармавой базы недастаткова. Трусам патрэбны таксама сур'ёзны ветэрынарны догляд, каб пазбегнуць хвароб. Гэтыя патрабаваннi выконваюцца вельмі акуратна: як толькі патомства аднiмаюць ад маці, то яго адразу ж вакцынуюць.

Са збытам было па-рознаму. Спачатку працавалі з двума гродзенскімі рэстаранамi, аднак заказы паступалі мiзэрныя. Патэлефануюць з аднаго рэстарана, каб прывезлі ўсяго 5 тушак, праз тыдзень столькі ж трэба і другому. З улікам уласных транспартных расходаў гаспадарцы было нявыгадна. «Разышліся» з гэтымі пакупнікамi і паспрабавалі наладзiць партнёрства з мясакамбiнатам, які вырабляе дзiцячае харчаванне. Там бралі прадукцыйны значна больш, чым рэстараны, аднак па 4-5 месяцаў не плацілі. Даводзілася нават спаганяць грошы праз суд.

Зараз сiтуацыя са збытам жывёлы нармальна. Прыватная фiрма з Мiнска рэгулярна купляе даволі буйныя партыі і, што не менш важна, своечасова разлічваецца. Практычна штотыдзень у касу сельгаскааператыва паступае 17-20 мiльёнаў рублёў. Плюс даходы ад продажу трусой насельнiцтву — сёлета ўжо больш за 60 мiльёнаў рублёў. Прычым сярод пакупнікоў не толькі мясцовыя жыхары, прыязджаюць і з iншых раёнаў Гродзеншчыны, а таксама з Мiнскай, Брэсцкай абласцей.

— За мiнулы год рэнтабельнасць трусцагадоўлі склала ў нас амаль 12%. Будзем і далей развіваць яе,

пабудуем яшчэ адзiн шэд, — зазначае галоўны заатэхнік СВК «Хвiнiявiчы» **Марыя СЛУШКО.**

Трусцы — самыя шматплодныя сельгасгаспадарчыя жывёлы. На працягу года ад дарослай самкі можна атрымаць 4-6 прыплодаў, у кожным з якіх звычайна па 6-8 трусняты. Мяса цэніцца дзякуючы нязначнаму ўтрыманню тлушчу, халестэрыну і высокаму — бялку, які на 90% засвойваецца арганiзмам. Трусцяіна незалежная ў дыетычным харчаваннi і асаблiва карысная дзецям, састарэлым людзям, пры харчовай алергiі і шэрагу iншых захворванняў.

Быццам усё як і мае быць, аднак... Калі попыт на трусiнае мяса някепска, то шкура не запатрабавана. Для гаспадаркi праблемы няма, бо трусой здаюць жывцом. Аднак і фiрма-спажывец нікога са шкурак не мае. Хаця некаторыя звесткi аб попыце на іх у iнтэрнэце ёсць. «А калiсьцi, — прыгадвае Яўгенiя Урбановiч, — гэтую сыравiну бралі ўсе нарыхтоўчыя канторы спажыўкааперацыі».

Авечкагадоўля: воўну купляюць, а iнтэрэсу да баранiны няма

Побач з трусiнымi шэдамi ў СВК «Хвiнiявiчы» развіваюць яшчэ адну галiну — авечкагадоўлю. Стартавалі гадоў сем таму з пяцідзесяці галоў, а сёння авечак ужо больш за 500. Найбольш прыдатнымi для нашых умоў лічаць пароды прэкас і тэксель мясца-шэрснага кірунку.

У параўнаннi з трусамi, авечкі менш «капрызныя» з пункту гледжання ветэрынарыі. Ды і клопатаў па кармленнi, у адрозненне, напрыклад, ад свiней, значна менш. Як толькі паднялася трава, гэтыя гадаванцы скубуць яе на пашы каля фермы, не патрабуючы ад людзей практычна нiякіх затрат — хiба што крыху канцэнтратаў.

А вось у сэнсе эканамiчнай выгады гэтая галiна для гаспадаркi больш праблемная, чым трусцагадоўля. Рэалiзацыя воўны наладжана някепска — яе прадаюць Смілавіцкай валяльна-лямцавай фабрыцы. А вось мяса... Так, ёсць зацiкаўленасць з боку прыватнікаў, якія купляюць ягнят для вырошчвання ў прысядзiбнай гаспадарцы.

Яўгенiя УРБАНОВІЧ ведае толк у трусцагадоўлі.

Тым больш што рэаліі, звязаныя з афрыканскай чумой, прымушаюць шукаць замену традыцыйнаму вырошчванню свiней.

Але продаж жывёлы толькі насельнiцтву — не выйсце, паколькі магчымасцi фермы «Руда Яварская» значна большыя. Ёй патрэбны буйныя заказы, аднак перапрацоўчая прамысловасць iнтэрэсу да баранiны не праўляе. Калі і пашчасiць нешта прадаць, то няшмат, а кантракты на пастаянныя пастаўкi буйных партый прадукцыі заклучаць пакуль не удаецца.

У параўнаннi з трусамi, авечкі менш «капрызныя» з пункту гледжання ветэрынарыі. Ды і клопатаў па кармленнi, у адрозненне, напрыклад, ад свiней, значна менш.

Так, спажывецкім прыярытэтам баранiна ў Беларусі цяпер не з'яўляецца. З аднаго боку, высокакаштоўнае дыетычнае мяса, у якім прыкладна ў чатыры разы менш халестэрыну, чым у свiнiне, затое значна больш жалеза, медзi, кальцыю і фосфару. А з iншага — даволі высокая цана, хаця пры развіццi авечкагадоўлі, большых аб'ёмах прадукцыі кошты могуць і зменшыцца. Пакуль жа, па ацэнках спецыялістаў, гадавое спажыванне мяса авечак у нас складае менш за 100 грамаў на чалавека, пэўна, адзiн з самых мiзэрных паказчыкаў у свеце.

— Тым не менш скарачаць авечкагадоўлю мы не збiраемся — будзем шукаць рынкі збыту, — кажа Марыя Слушко.

Дарэчы, у рамках рэспубліканскай праграмы развіцця авечкагадоўлі пагалоўе плануецца павялічыць, гаспадарцы выдзелены грашовыя сродкі на закупку племяннага маладняку. Вось толькі ці будзе збыт не толькі воўны, але і мяса і, адпаведна, эканамiчная выгада для сельгаспрадпрыемства?

Барыс ПРАКОПЧЫК.
prapokchik@zviazda.by

Дзятлаўскі раён.

Зямелька небагатая, аднак авечкі на харчаванне не «скардзяцца».

Фота Наталі АБЯРЧУК.

У 1985 годзе колькасць авечак складала 382 тысячы галоў, вырабілі 906 тон воўны. Аднак з аб'ектыўных і суб'ектыўных прычын (немагчымасць атрымання чыстай прадукцыі ў паўднёвых абласцях праз катастрофу на ЧАЭС, сезоннасць яе атрымання, цяжкасць з рэалiзацыяй воўны, аўчын, жывёл, дыспарытэт цэн на прадукцыю авечкагадоўлі) гэтая галiна ў Беларусі практычна спыніла сваё iснаванне.